

Knižnica
Juraja Fándlyho
v Trnave

Zriaďovateľ:

TT
SK TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

*Verejné knižnice
Trnavského samosprávneho kraja
v roku 2020*

Trnava 2021

ÚVOD

Rok 2020 bol pre celý svet výnimočným rokom. Vo svete prepukla pandémia koronavírusu, ktorá zasiahla do všetkých oblastí spoločnosti. Knižnice neboli výnimkou. V dôsledku pandémie a štátneho „lockdownu“ všetky knižnice zavreli svoje dvere pre čitateľov a preniesli časť služieb do online priestoru, čo veľmi ovplyvnilo merné ukazovatele knižníc vo všetkých aspektoch.

Tak ako po minulé roky aj v roku 2021 spracovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave v rámci svojej funkcie regionálnej knižnice s krajskou pôsobnosťou výsledky činnosti verejných knižníc Trnavského samosprávneho kraja (ďalej „VK TTSK“) za predchádzajúci kalendárny rok.

Prehľad výsledkov činnosti VK TTSK je spracovaný na základe podkladov, ktoré jednotlivé verejné knižnice poskytli príslušnému metodickému oddeleniu na základe žiadosti tohto oddelenia.

ZÁKLADNÉ UKAZOVATELE ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC TRNAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Počet obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich verejných knižníc: 454 817

Počet registrovaných verejných knižníc: 220, z toho 77 stagnujúcich

Zrušené knižnice: 0

1. SIEŤ KNIŽNÍC

V roku 2020 bolo súčasťou knižničného systému Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) 220 verejných knižníc, z toho 143 fungujúcich a 77 stagnujúcich knižníc:

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave),
- 3 regionálne (Galantská knižnica v Galante, Záhorská knižnica v Senici a Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede),
- 13 mestských (Leopoldov, Piešťany, Hlohovec, Vrbové, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Sereď, Sládkovičovo, Skalica, Gbely, Šaštín-Stráže, Holíč),
- 10 obecných knižníc s profesionálnym zamestnancom,
- 193 obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom (z toho 133 fungujúcich a 77 stagnujúcich obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom),
- v danom roku nebola zrušená v TTSK žiadna verejná knižnica.

Tabuľka č. 1: Sieť verejných knižníc v TTSK

Okres	Spolu	Fungujúce	Stagnujúce	Zrušené	Regionálna krajská knižnica	Regionálne knižnice	Mestské knižnice	Obecné profesionalizovan é knižnice	Obecné neprofesionalizov ané knižnice
Dunajská Streda	65	30	35	--	--	1	3	5	56
Galanta	25	22	3	--	--	1	2	2	20
Hlohovec	18	11	7	--	--	--	2	--	16
Piešťany	23	18	5	--	--	--	2	--	21
Senica	26	15	11	--	--	1	1	2	22
Skalica	21	14	7	--	--	--	3	--	18
Trnava	42	33	9	--	1	--	--	1	40
TTSK	220	143	77	0	1	3	13	10	193

V posledných rokoch evidujeme trend preradovania funkčných obecných knižníc do stagnácie. V roku 2020 sa preradilo do stagnácie 17 knižníc (8 knižníc pribudlo v okrese Dunajská Streda, jedna v okrese Hlohovec, 2 v okrese Piešťany, 3 v okrese Senica, 2 v okrese Skalica a jedna v okrese Trnava). Enormný nárast stagnujúcich knižníc v porovnaní s rokom 2019 je aj dôsledkom pandémie, ktorá poznačila daný rok. Veľa knižníc po uvoľnení opatrení prešlo do stagnácie aj z dôvodu nízkeho záujmu o služby knižníc zo strany občanov. V roku 2020 po dlhoročnej stagnácii obnovila svoje služby ako jediná verejná knižnica v obci Kočín-Lančár.

Po pandemických opatreniach a dvoch celoslovenských zatvorení knižníc sa až 55 fungujúcich knižníc rozhodlo po opätovnom uvoľnení opatrení zostať v stagnácii, a tak dočasne neposkytovať svoje služby až do roku 2021.

2. KNIŽNIČNÝ FOND

Údaje o knižničnom fonde VK TTSK sú uvádzané len za fungujúce verejné knižnice.

Knižničný fond VK TTSK tvorilo spolu 1 628 034 knižničných jednotiek (ďalej kn. j.), čo je o 106 056 kn. j. menej ako v roku 2019. Keďže údaje sú uvádzané len za fungujúce knižnice, celkový počet kn. j. je logicky ovplyvnený aj počtom fungujúcich a stagnujúcich knižníc, ktorých počet sa každoročne mení. V roku 2020 sme zaznamenali výraznejší nárast stagnujúcich knižníc, čo malo dopad aj na výraznejší pokles knižničných jednotiek vo fonde knižníc. Navýšenie knižničného fondu vykázal jedine okres Galanta (+1 605 kn. j.), čo je jediný okres v TTSK, v ktorom sa v roku 2020 nenavýšil počet stagnácií. Najvýraznejší pokles knižničných jednotiek zaznamenal okres Dunajská Streda (-53 177 kn. j.). (Tabuľka č. 2)

Z pohľadu jednotlivých sietí knižníc bol najvyšší pokles vykázaný v sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc (95 193 kn. j.). Pokles kn. j. v sieti profesionalizovaných obecných knižníc bol spôsobený preradením obecnej knižnice v Zlatých Klasoch medzi stagnujúce knižnice. Nárast v roku 2020 sme zaznamenali v sieti mestských knižníc (+1 861 kn. j.) a v regionálnych knižniciach TTSK (+1 479 kn. j.). (Tabuľka č.3)

Tabuľka č. 2: Počet knižničných jednotiek podľa okresov v porovnaní s rokom 2019

Okres	2019	2020	Rozdiel
Dunajská Streda	405 563	352 386	-53 177
Galanta	294 475	296 080	+1 605
Hlohovec	106 141	100 033	-6 108
Piešťany	196 877	184 629	-12 248
Senica	198 451	180 989	-17 462
Skalica	128 226	123 995	-4 231
Trnava	404 357	389 922	-14 435
Trnavský kraj	1 734 090	1 628 034	-106 056

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2020

Tabuľka č. 3: Počet knižničných jednotiek podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2019

Typ knižnice	2019	2020	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	214 404	209 799	-4 605
Regionálne knižnice	264 787	266 266	+1 479
Mestské knižnice	405 535	407 396	+1 861
Obecné PZ	90 321	80 723	-9 598
Obecné NZ	759 043	663850	-95 193
Trnavský kraj	1 734 090	1 628 034	-106 056

Z celkového počtu kn. j. tvorí 432 156 kn. j. (-17 572) odborná literatúra pre dospelých, čo je 26,54 %. Krásna literatúra pre dospelých je zastúpená 739 179 kn. j. (-45 312), čo je 45,4 %. Odborná literatúra pre deti predstavuje 85 289 kn. j. (- 5 530), čo je 5,24% a krásna literatúra pre deti a mládež predstavuje 371 410 kn. j. (-31 106 kn. j.), čo je 22,81% z celkového počtu kn. j. Najviac je zastúpená literatúra pre dospelých, pričom prevažuje krásna literatúra. Počet kn. j. literatúry pre dospelých v roku 2020 predstavoval 71,94 % z celkového počtu kn. j.

Tabuľka č. 4: Obsahové zloženie knižničného fondu podľa okresov

Okres	Odborná literatúra		Krásna literatúra pre dospelých		Odborná literatúra pre deti		Krásna literatúra pre deti	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
D. Streda	104 230	95 264	192 237	168 149	25 732	23 260	76 896	65 713
Galanta	61 491	61 645	142 535	144 121	14 419	14 479	75 976	75 835
Hlohovec	28 427	27 072	44 405	41 631	4 976	4 624	28 331	26 706
Piešťany	48 577	45 641	89 192	84 882	10 774	10 044	48 334	44 062
Senica	45 243	43 150	100 769	91 691	6 974	6 818	45 483	39 330
Skalica	28 142	27 818	59 847	57 597	6 196	6 031	34 011	32 549
Trnava	133 618	131 566	155 506	151 108	21 748	20 033	93 485	87 215
TTSK	449 728	432156	784 491	739179	90 819	85 289	402 516	371 410

Tabuľka č. 5: Obrat fondu podľa okresov

Okres	Obrat	
	2019	2020
Dunajská Streda	0,44	0,32
Galanta	0,55	0,41
Hlohovec	0,90	0,83
Piešťany	0,92	0,74
Senica	0,85	0,87
Skalica	0,47	0,34
Trnava	0,65	0,59
TTSK	0,64	0,56

Tab. č. 6: Obrat fondu podľa sietí knižníc

Sieť knižníc	2019	2020
Regionálna krajská knižnica	1	0,95
Regionálne knižnice	1,3	1,15
Mestské knižnice	1,11	0,75
Obecné PZ	0,26	0,22
Obecné NZ	0,16	0,12
TTSK	0,64	0,56

Obrat knižničného fondu je jedným z dôležitých ukazovateľov rozsahu, rozmanitosti a kvality knižničného fondu. Dôležitým faktorom je okrem pravidelného dopĺňovania knižničného fondu o nové tituly aj vyradovanie poškodených a neaktuálnych knižničných jednotiek, resp. titulov, o ktoré čitatelia nemajú dlhodobý záujem. Procesom dopĺňania a vyradovania vieme vytvoriť aktuálny a aktívny fond knižnice a zvýšiť tak jej návštevnosť a využívanie jej služieb.

Z hľadiska obratu knižničného fondu bola aj v roku 2020 najlepšia situácia už tradične v okresoch Senica, Hlohovec a Piešťany. Jediný nárast obratu sme zaznamenali v okrese

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2020

Senica (+0,02), vo všetkých ostatných okresoch evidujeme zvýšený pokles obratu knižničného fondu. Tento pokles je výsledkom protipandemických opatrení. Knižnice zostali pre čitateľov zatvorené, takže nebolo možné v klasickej miere využívať výpožičné služby knižnice, ale zároveň sa knihovníci snažili dopĺňať knižničný fond, aby po uvoľnení opatrení mohli mať pre čitateľov aktuálny fond. Obrat knižničného fondu v jednotlivých sieťach knižníc potvrdzuje dlhodobo nepriaznivé podmienky v akvizícii obecných knižníc. Priemerná hodnota obratu knižničného fondu verejných knižníc TTSK je 0,54.

Rok 2020 bol pre knižnice z pohľadu získavania nových knižničných jednotiek po dlhšom období neúspešným rokom. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi môžeme od roku 2016 vidieť každoročný vyšší nárast prírastkov knižničných jednotiek získaných kúpou. V roku 2020 však počet prírastkov zaznamenal výrazný pokles vo všetkých formách. Knižnice získali do svojich fondov spolu 32 324 (-10 123) zväzkov, z toho kúpou 19 283 kn. j. (-4 940 kn. j.), prírastok kn. j. získaný inou formou predstavoval 13 041 kn. j. (- 5183 kn. j.). (Tabuľka č. 7)

Tabuľka č. 7: Prírastok knižničného fondu podľa okresov v porovnaní s rokom 2019

Okres	Prírastok kúpou			Prírastok inak			Úbytky		
	2019	2020	Rozdiel	2019	2020	Rozdiel	2019	2020	Rozdiel
D. Streda	4 199	3 260	-939	9537	5050	-4 487	15 918	3047	-12871
Galanta	3 129	3 895	+766	1998	1391	-607	10 120	3681	-6439
Hlohovec	1 674	491	-1183	1720	2332	+612	1 523	2980	+1457
Piešťany	3 102	3 013	-89	532	444	-88	2 045	2237	+192
Senica	3 936	3 051	-885	647	529	-118	2 400	4161	+1761
Skalica	1 105	675	-430	1271	676	-595	331	165	-166
Trnava	7 078	4 898	-2180	2519	2619	+100	11 571	15109	+3538
TTSK	24 223	19 283	-4 940	18224	13 041	-5 183	43 908	31380	-12 528

Priemerná cena 1 knižničného dokumentu získaného kúpou v roku 2020 bola 11,31 €, čo je nárast o 60 centov na knižničnú jednotku.

Celkovo bol v roku 2020 vo VK TTSK zakúpený knižničný fond v hodnote 218 053 €, čo je o 41 287 € menej ako v roku 2019.

Jedným zo zdrojov finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu boli aj dotácie z Fondu na podporu umenia, z ktorého v roku 2020 verejné knižnice TTSK získali na nákup knižničného fondu spolu 132 350 €, čo je o 66 850 € viac ako v roku 2019.

Tabuľka č. 8: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu (v €) podľa okresu

Okres	2018	2019	2020	Rozdiel	€ na nákup knižničného fondu na 1 obyvateľa
Dunajská Streda	46 135	54 106	38 950	-15 156	0,45
Galanta	34 285	30 955	35 753	+ 4 798	0,46
Hlohovec	11 715	9 110	4 899	-4 211	0,15
Piešťany	25 797	28 448	32 899	+ 4 451	0,61
Senica	34 851	46 578	38 590	-7 988	0,85
Skalica	11 566	10 422	9 108	-1 314	0,21
Trnava	65 109	79 721	57 854	-21 867	0,51
TTSK	229 458	259 340	218 053	-41 287	0,48

V roku 2020 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 218 053 €, čo je o 41 287 € menej ako v roku 2019. Nárast v tomto ukazovateli vykázali dva okresy, a to

okres Galanta (+4 798) a okres Piešťany (+4 451). Najvýraznejší pokles finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu vykázal okres Trnava (-21 867) a okres Dunajská Streda (-15 156).

Z pohľadu siete knižníc sme v porovnaní s rokom 2019 zaznamenali vo všetkých knižničných sieťach pokles finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu. Prekvapivý bol najmä pokles v regionálnej krajskej knižnici a v sieti regionálnych knižníc, kde sa za posledné roky neustále navyšovali financie na nákup kníh. V roku 2020 sme však pri nich zaznamenali najväčší pokles financií na nákup knižničného fondu. (Tabuľka č. 8 a 9)

Tabuľka č. 9: Finančné prostriedky na nákup knižničného fondu v TTSK podľa typu knižnice

Sieť knižníc	2018	2019	2020	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	51 287	61 675	45 542	-16 133
Regionálne knižnice	62 594	73 724	61 723	-12 001
Mestské knižnice	69 749	71 285	69 927	-1358
Obecné PZ	6 567	6559	5 747	-812
Obecné NZ	39 261	46 097	35 115	-10 982
TTSK	229 458	259 340	218 054	-41 286

Na 1 obyvateľa TTSK boli v roku 2020 zakúpené nové knihy v hodnote 0,48 € (-0,06 € oproti roku 2019).

Na 1 obyvateľa TTSK bolo v roku 2020 zakúpených 0,042 kn. j., čo je pokles o 0,008 kn.j.

Smernica Medzinárodnej federácie knižničných asociácií IFLA/UNESCO pritom odporúča nákup 0,2 - 0,25 kn. j. na 1 obyvateľa. Pozitívom však zostáva, že uvedená hodnota má dlhodobu stúpajúcu tendenciu, ktorá zaznamenala v roku 2020 počas pandémie minimálny pokles.

Celkový prírastok v roku 2020 (získaný kúpou, darmi, výmenou) prepočítaný na 1 obyvateľa TTSK bol 0,071 knižničných jednotiek (čo je pokles o 0,017 kn. j.).

Dôležitú sociálnu funkciu plnia verejné knižnice aj sprístupňovaním periodickej tlače. Počet titulov periodík v roku 2020 poklesol na 703 titulov (-15 titulov).

3. VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Verejné knižnice TTSK zrealizovali v roku 2020 spolu 907 591 (-356 160) výpožičiek knižničných dokumentov. Radikálny pokles počtu výpožičiek vykázali všetky okresy. Tento pokles bol spôsobený pandemiou, vďaka ktorej museli všetky prevádzky na určitý čas pozastaviť svoje služby, čo okrem zníženia výpožičiek spôsobilo, že mnohé knižnice zostali v stagnácii do konca roka. Až 55 verejných knižníc TTSK pri ročnom vyhodnotení svojej činnosti uviedlo, že po uvoľnení pandemických opatrení zostali v stagnácii. Najviac z nich bolo v okrese Dunajská Streda (16 knižníc) a v okrese Galanta (13 knižníc).

Najväčší pokles výpožičiek zaznamenal okres Trnava (-95 238) a okres Dunajská Streda (-78 665). (Tabuľka č. 10)

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2020

Tabuľka č. 10: Výpožičky podľa okresu v roku 2020 v porovnaní s rokmi 2018 a 2019

Okres	2018	2019	2020	Rozdiel
Dunajská Streda	210 891	194 501	115 836	-78 665
Galanta	211 516	188 000	141 324	-46 676
Hlohovec	117 639	102 538	82 642	-19 896
Piešťany	176 341	184 462	135 800	-48 662
Senica	200 851	202 903	157 939	-44 964
Skalica	68 982	64 256	42 197	-22 059
Trnava	311 552	327 091	231 853	-95 238
TTSK	1 297 772	1 263 751	907 591	-356 160

Priemerný počet výpožičiek v roku 2020 na 1 obyvateľa TTSK bol 1,99 (-0,64) výpožičiek, každý registrovaný používateľ v roku 2020 zrealizoval priemerne 26,41 (-4,51) výpožičiek.

Tabuľka č. 11: Výpožičky podľa typu knižnice v porovnaní s rokmi 2018 a 2019

Sieť knižníc	2018	2019	2020	Rozdiel
Regionálna krajská knižnica	264 017	275 716	198 913	-76 803
Regionálne knižnice	432 722	413 550	305 849	-107 701
Mestské knižnice	442 035	418 658	306 659	-111 999
Obecné PZ	28 110	24 761	17 439	-7 322
Obecné NZ	130 888	131 066	78 731	-52 335
TTSK	1 297 772	1 263 751	907 591	-356 160

Aj výpožičky podľa typu knižníc zaznamenali prudký pokles vo všetkých knižničných sieťach. Najvýraznejší sme zaznamenali v regionálnych knižniciach (-107 701) a mestských knižniciach (-111 999). Regionálne knižnice spolu s regionálnou knižnicou s krajskou pôsobnosťou a spolu s mestskými knižnicami každoročne vykazovali aj najvyššie počty výpožičiek, preto je logické, že po spustení pandemických opatrení a zatváraní prevádzok prišli aj o najviac výpožičiek. (Tabuľka č. 11)

Absenčné výpožičky – v roku 2020 knižnice zrealizovali spolu 656 446 absenčných výpožičiek, čo je pokles o 248 586. Najväčší pokles absenčných výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Trnava (-64 920). Počet **prezenčných výpožičiek** dosiahol hodnotu 251 145 výpožičiek (-107 574). Tak ako pri absenčných aj pri prezenčných výpožičkách vykázali všetky okresy TTSK pokles. Najnižší pokles vykázal okres Senica, kde sa prezenčné výpožičky v porovnaní s predošlým rokom znížili len o 206 výpožičiek. Najväčší pokles bol zaznamenaný v okrese Trnava (-30 318) a okrese Dunajská Streda (-29 036). (Tabuľka č. 12)

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2020

Tabuľka č. 12: Porovnanie počtu absenčných a prezenčných výpožičiek s rokom 2019

Okres	Absenčné výpožičky		Rozdiel	Prezenčné výpožičky		Rozdiel
	2019	2020		2019	2020	
Dun. Streda	131 698	82 069	-49 629	62 803	33 767	-29 036
Galanta	125 986	92 498	-33 488	62 014	48 826	-13 188
Hlohovec	77 325	62 406	-14 919	25 213	20 236	-4 977
Piešťany	139 319	95 074	-44 245	45 143	40 726	-4 417
Senica	100 118	80 586	-19 532	102 785	77 353	-25 432
Skalica	60 844	38 991	-21 853	3 412	3 206	-206
Trnava	269 742	204 822	-64 920	57 349	27 031	-30 318
TTSK	905 032	656 446	-248 586	358 719	251 145	-107 574

Z celkového počtu výpožičiek bol v roku 2020 tradične najväčší záujem o výpožičky literatúry pre dospelých (422 874). Výpožičky krásnej literatúry pre dospelých predstavovali 46,59 % (+3,49%), výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých bolo 17,56 % (-0,23%) z celkového počtu výpožičiek. Krásna literatúra pre deti tvorila 20,99 % (-0,67%) výpožičiek a odborná literatúra pre deti 4,7% (-0,39%). Vo výpožičkách detskej literatúry teda vykázali knižnice TTSK pokles v porovnaní s predošlým rokom. Veľmi dôležitou súčasťou fondu verejných knižníc sú aj naďalej periodiká. Počet výpožičiek periodík z celkového počtu výpožičiek dosiahol hodnotu 10,16 % (-2,2%) z celkového počtu výpožičiek. (Tabuľka č. 13)

Tabuľka č. 13: Prehľad výpožičiek v okresoch podľa jednotlivých skupín

Okres	Odborná literatúra pre dospelých	Krásna literatúra pre dospelých	Odborná literatúra pre deti	Krásna literatúra pre deti	Periodiká	Spolu
Dunajská Streda	18980	53 921	11 220	26 846	4 869	115836
Galanta	18503	72 667	6 902	31 111	12 141	141324
Hlohovec	10733	41 670	3 861	21 583	4 795	82642
Piešťany	12860	76 383	5 465	38 794	2 298	135800
Senica	44836	62 742	3 829	16 524	30 008	157939
Skalica	4499	26 323	1 030	7 646	2 699	425197
Trnava	48906	89 168	10 367	48 041	35 371	231853
TTSK	159 317	422 874	42 674	190 545	92 181	907 591

Regionálne knižnice poskytli používateľom spolu 23 201 bibliografických a faktografických informácií a na požiadanie vypracovali 340 rešerší.

4. POUŽÍVATELIA

Po úspešnom roku 2019 v kategórii registrovaných používateľov, v ktorom sme po dlhých rokoch zaznamenali nárast používateľov, sme sa v roku 2020 opäť vrátili k trendu poklesu aktívnych (registrovaných) používateľov knižníc. Počet aktívnych používateľov v roku 2020 poklesol o 6 524 aktívnych používateľov. Vo VK TTSK sa v roku 2020 registrovalo 34 368 používateľov. Pokles bol zaznamenaný vo všetkých okresoch, pričom najväčší pokles vykázali verejné knižnice v okrese Trnava (-1 842).

VEREJNÉ KNIŽNICE TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKU 2020

Aktívni používatelia do 15 rokov taktiež vykázali v porovnaní s predošlým rokom pokles. Celkovo sa registrovalo 11 646 používateľov, čo je o 3 412 menej viac ako v roku 2019. Najvýraznejší pokles bol vykázaný v okrese Piešťany (-978). (Tabuľka č. 14)

Tabuľka č. 14: Používatelia podľa okresov v porovnaní s rokom 2019

Okres	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2019	2020	Rozdiel	2019	2020	Rozdiel
Dunajská Streda	5 681	4 417	-1 264	2 067	1 435	-632
Galanta	5 488	4 629	-859	2 295	1 831	-464
Hlohovec	2 794	2 266	- 528	1 307	934	-373
Piešťany	7 722	6 400	-1 322	3 217	2 239	-978
Senica	3 883	3 395	-488	1 137	967	-170
Skalica	2 331	2 110	-221	1 168	891	-277
Trnava	12 993	11 151	-1 842	3 867	3 349	-518
TTSK	40 892	34 368	-6 524	15 058	11 646	-3 412

Verejné knižnice TTSK v roku 2020 zaregistrovali 34 368 (- 6 524) používateľov, čo je 7,56 % (-0,95 %) z celkového počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK.

Pokles počtu aktívnych používateľov bol v roku 2020 zaznamenaný aj vo všetkých sieťach verejných knižníc TTSK. Najvýraznejší pokles vykázali mestské knižnice (-2 347). Taktiež v počte aktívnych používateľov do 15 rokov bol najväčší pokles vykázaný v sieti mestských knižníc (-1 759). (Tabuľka č. 15)

Tabuľka č. 15: Používatelia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2019

Sieť knižníc	Aktívni používatelia			z toho do 15 rokov		
	2019	2020	Rozdiel	2019	2020	Rozdiel
Regionálna krajská	10 744	9 540	-1204	2 957	2 676	-281
Regionálna	8 435	7 723	-712	2 850	2 611	-239
Mestská	14 430	12 083	-2347	6 086	4 327	-1 759
Obecná PZ	1 038	698	-340	507	271	-236
Obecná NZ	6 245	4 324	-1921	2 658	1 761	-897
TTSK	40 892	34 368	-6524	15058	11 646	-3 412

S cieľom využiť služby knižnice a zúčastniť sa podujatí navštívilo VK TTSK v roku 2020 spolu 353 790 fyzických návštevníkov (-286 534). V danom ukazovateli vykázali všetky okresy pokles, pričom najväčší pokles zaznamenali okres Trnava (-113 053) a okres Piešťany (-82 358).

Z uvedeného počtu návštevníkov bolo 126 409 (-81 768) návštevníkov podujatí a 5 071 (-9 002) návštevníkov internetu pre verejnosť. Jediný nárast počtu návštevníkov podujatí zaznamenal okres Dunajská Streda (+13 877). Tento výkyv však môže byť spôsobený nejednotnosťou vykazovania online návštevníkov a fyzických návštevníkov podujatí. Pokles návštevníkov internetu bol zaznamenaný vo všetkých okresoch TTSK. Okrem pandemickej situácie môže za tento enormný pokles klesajúci záujem používateľov o prístup na verejný internet, ktorý pravdepodobne súvisí s dostupnosťou pripojenia k internetu nielen v domácnostiach, ale i na verejných priestranstvách prostredníctvom Wi-Fi pripojenia. (Tabuľka č. 16)

Tabuľka č. 16: Návštevníci knižnice podľa okresov v porovnaní s rokom 2019

Okres	Návštevníci spolu			Z toho					
				Návštevníci podujatí			Návštevníci internetu pre verejnosť		
	2019	2020	rozdiel	2019	2020	rozdiel	2019	2020	rozdiel
Dun. Streda	77 931	59 280	-18 651	19 505	33 382	+13877	1 199	576	-623
Galanta	108 126	99 580	-8 546	20 117	9 128	-10989	2 772	1 081	-1 691
Hlohovec	26 956	16 522	-10 434	7 240	2 656	-4584	683	314	-369
Piešťany	181 087	98 729	-82 358	120 749	57 791	-62958	3 752	1 690	-2 062
Senica	53 012	37 153	-15 859	6 744	1550	-5194	681	155	-526
Skalica	48 315	10 682	-37 633	7 808	918	-6890	1 161	247	-914
Trnava	150 897	37 844	-113 053	25 654	20 624	-5030	3 825	1 008	-2 817
TTSK	646 324	359 790	-286 534	207 817	126 049	-81 768	14 073	5 071	-9 002

Tabuľka č. 17: Návštevníci podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2019

Sieť knižníc	Návštevníci spolu			Z toho					
				Návštevníci podujatí			Návštevníci internetu pre verejnosť		
	2019	2020	rozdiel	2019	2020	rozdiel	2019	2020	Rozdiel
Region. krajská	137 797	30 656	-107 141	23 404	20 358	-3 046	1 809	31	-1 778
Regionálna	175 115	159 323	-15 792	16 296	33 796	17 500	2 985	1 096	-1 889
Mestská	286 482	145 001	-116 319	156 684	69 159	-87 525	6 054	2 553	-3 501
Obecná PZ	12 424	6 075	-6 349	3 187	428	-2 759	2 158	1 118	-1 040
Obecná NZ	34 506	18735	-15 771	8 246	2 308	-5 938	1 067	273	-794
TTSK	646 324	359 790	-286 534	207 817	126 049	-81 768	14 073	5 071	-9 002

V roku 2020 každý obyvateľ TTSK navštívil knižnicu v priemere 1,26-krát (-0,09). Aktívny používateľ navštívil v priebehu roka 2020 knižnicu v priemere 10,47-krát (-5,34).

S postupným poklesom počtu fyzických návštevníkov vo verejných knižniciach dochádza k nárastu virtuálnych návštev. Údaje o počtoch virtuálnych návštevníkov uvádzame len za regionálne knižnice, ktoré na poskytovanie virtuálnych služieb a propagácie knižníc prostredníctvom webu využívajú okrem on-line katalógov a vlastných pravidelne aktualizovaných webových stránok aj sociálne siete, ako napr. Facebook či Instagram. Počet virtuálnych návštevníkov v regionálnych knižniciach TTSK dosiahol v uplynulom roku 325 000 (-119 840) virtuálnych návštevníkov, pričom v danom ukazovateli v predošlých rokoch pretrvávala dlhodobá stúpajúca tendencia. Vzniknutý pokles je pravdepodobne zapríčinený nejednotnou metodikou vykazovania virtuálnych návštevníkov. Údaje o počte virtuálnych návštevníkov mestských a obecných knižníc nemáme k dispozícii.

5. ĎALŠIE ČINNOSTI

5.1 VZDELÁVACIE A KULTÚRNO-SPOLOČENSKÉ PODUJATIA

VK TTSK zrealizovali spolu 1 606 (-1 462) vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí pre verejnosť, z toho bolo 132 hodín informačnej výchovy (-511).

Najviac podujatí v roku 2020 bolo zorganizovaných už tradične v okrese Piešťany – spolu 674 (-73). Zároveň bol v tomto okrese zaznamenaný aj najnižší pokles podujatí pre verejnosť v porovnaní s rokom 2019. Najväčší pokles podujatí vykázal okres Trnava (-549). (Tabuľka č. 18)

Tabuľka č. 18: Prehľad kultúrno-výchovných podujatí podľa okresov v porovnaní s r. 2019

Okres	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2019	2020	Rozdiel	2019	2020	Rozdiel
Dunajská Streda	361	239	-122	94	33	-61
Galanta	385	153	-232	93	32	-61
Hlohovec	219	88	-131	74	9	-65
Piešťany	747	674	-73	50	15	-35
Senica	281	57	-224	88	8	-80
Skalica	166	35	-131	40	6	-34
Trnava	909	360	-549	204	29	-175
TTSK	3068	1606	-1462	643	132	-511

Knižnice preniesli mnoho zo svojich podujatí do virtuálneho prostredia. Na začiatku pandémie sa mnohé plánované podujatia zrušili, alebo presunuli na iný termín. Avšak vďaka pretrvávajúcej pandémie sa pracovníci knižníc rozhodli pracovať viac v online prostredí.

Ak sa zameriame na vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia s prihliadnutím na siete knižníc, zistíme, že aj v tomto rozdelení vykázali všetky siete verejných knižníc pokles počtu podujatí. Najviac ich už tradične vykázala sieť mestských knižníc (866), súčasne však táto sieť vykázala najväčší pokles počtu podujatí v porovnaní s rokom 2019 (-444). Najnižší pokles však evidujeme pri obecných profesionalizovaných knižniciach (-89). Rovnako aj informačné prípravy (ďalej len HIP) zaznamenali pokles vo všetkých typoch knižníc. Najväčší pokles bol v sieti mestských knižníc (-201). (Tabuľka č.19)

Tabuľka č. 19: Kultúrno-výchovné podujatia podľa typu knižnice v porovnaní s rokom 2019

Sieť knižníc	Podujatia pre verejnosť			z toho informačná výchova		
	2019	2020	rozdiel	2019	2020	rozdiel
Regionálna krajská	755	343	-412	156	23	-133
Regionálna	473	247	-226	97	18	-79
Mestská	1 310	866	-444	255	54	-201
Obecná PZ	122	33	-89	22	14	-8
Obecná NZ	408	117	-291	113	23	-90
TTSK	3 068	1604	-1462	643	132	-511

Za posledné roky verejné knižnice rozšírili svoje služby o množstvo podujatí, ktoré v rámci svojich marketingových aktivít organizujú počas celého roka. Podujatia sú tvorené nielen pre používateľov verejných knižníc, ale aj pre širokú verejnosť. Významnú časť podujatí organizovaných knižnicami tvoria podujatia pre deti. Knižnice si uvedomujú nevyhnutnú potrebu motivovať deti pri čítaní a významný vplyv čítania na detskú gramotnosť. Knižnice pre deti organizujú najčastejšie informačné hodiny, besedy, dramatizované čítanie, exkurzie či množstvo iných aktivít.

Potešujúce je, že do celoslovenských podujatí a kampaní sa stále vo väčšej miere zapájajú aj menšie obecné knižnice. Medzi najväčšie a najznámejšie podujatia tohto typu patrí napr. Týždeň slovenských knižníc (ďalej TSK) a medzi deťmi snáď najobľúbenejšia Noc s Andersenom. V roku 2020 pre pandémiu koronavírusu mnohé knižnice svoje plánované podujatia zrušili. Veľká časť knižníc sa prispôbila vzniknutej situácii a svoje podujatia preniesli do virtuálneho prostredia. Kým Týždeň slovenských knižníc organizovali knižnice ešte v tradičnej forme s množstvom podujatí, Noc s Andersenom sa už v mnohých

prihlásených knižniciach neuskutočnila, alebo bola zrealizovaná len v skrátenej verzii, pretože hygienické opatrenia boli pre mnohé knižnice náročné na realizáciu. Noc s Andersenom sa uskutočnila len v Žitnoostrovej knižnici v Dunajskej Strede, aj to v posunutom termíne.

V roku 2020 sa do celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc v rámci TTSK podľa zaslaných vyhodnotení zapojilo 19 verejných knižníc a 1 akademická knižnica. Z verejných knižníc to boli 4 regionálne, 7 mestských, 4 obecné knižnice s profesionálnym pracovníkom a 3 obecné knižnice s neprofesionálnym pracovníkom (tabuľka č. 1). Spolu sa uskutočnilo 132 podujatí, ktorých sa zúčastnilo 7 586 návštevníkov. Zorganizovalo sa 37 hodín informačnej výchovy, 32 exkurzií, 21 besied so spisovateľmi a tvorcami kníh. Nainštalovaných bolo 19 výstav a uskutočnilo sa ešte 23 iných podujatí. Počas TSK bolo zapísaných 639 nových čitateľov.

Týždeň slovenských knižníc sa v roku 2020 niesol pod mottom „Knižnice pre všetkých“.

Otvorenie Týždňa slovenských knižníc v Trnavskom samosprávnom kraji sa uskutočnilo 2. marca 2020 v Zrkadlovej sále Divadla Jána Palárika v Trnave príhovorom riaditeľa knižnice Pavla Tomašoviča. Medzi hosťami boli prítomní zástupcovia VÚC a riaditeľky knižníc z Galanty, Senice a Dunajskej Stredy. Počas programu sa moderátor Dado Nagy rozprával so súčasným slovenským spisovateľom Pavlom Rankovom. Veľmi zaujímavá, miestami vtipná debata študentov zaujala a takisto aj vystúpenie mladých, talentovaných hudobníkov z trnavskej kapely Family Friend.

5. 2 METODICKÁ ČINNOSŤ

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave pôsobí v územnom obvode TTSK ako krajská knižnica a plní aj funkciu mestskej a regionálnej knižnice. Koordinuje a metodicky usmerňuje 3 regionálne knižnice v TTSK, v rámci svojich regionálnych funkcií poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby 4 mestským knižniciam a 78 obecným knižniciam a knižniciam iných typov v okresoch Hlohovec, Piešťany a Trnava. Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede vykonáva metodickú činnosť v okrese Dunajská Streda pre 65 verejných knižníc, Galantská knižnica v Galante v okrese Galanta pre 25 verejných knižníc, Záhorská knižnica v Senici pre 47 knižníc okresov Senica a Skalica.

Metodické pracoviská regionálnych knižníc v roku 2020 zrealizovali spolu 59 (-53) metodicko-inštruktážnych návštev (ďalej MIN) v obecných a mestských knižniciach. Metodické úseky regionálnych knižníc uskutočnili spolu 447 konzultácií a poradenských činností, ktoré boli zamerané hlavne na odborné činnosti obecných knižníc a vypracovanie žiadostí o dotáciu z Fondu na podporu umenia. Najviac konzultácií a poradenských činností uskutočnila Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave (225) a Galantská knižnica v Galante (124). Zvyšné regionálne knižnice zaznamenali v poradenských službách pokles.

5. 3 EDIČNÁ ČINNOSŤ

V edičnej činnosti sa knižnice orientovali na vydávanie regionálnych bibliografií, výberových bibliografických letákov k pripravovaným podujatiam, metodických materiálov na pomoc pracovníkom obecných knižníc a propagačných materiálov o svojej činnosti. Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave vydáva dva razy do roka pre VK TTSK časopis *Knižničný spravodajca*, regionálne knižnice vydávajú pre obecné a mestské knižnice vo svojej metodickej pôsobnosti dva razy do roka časopisy *Knihovnícky obzor* (Galantská knižnica) a *Metodické listy* (Záhorská knižnica a Žitnoostrovská knižnica). Okrem odborných titulov knižnice vydávajú aj literárne časopisy na podporu literárnej tvorby a čítania detí: KJF v Trnave vydáva časopis *Čaruška*, Galantská knižnica časopis *Pod lupou*. Edičná činnosť jednotlivých regionálnych knižníc je uverejnená vo vyhodnotení činnosti týchto knižníc. Celkovo bolo v regionálnych knižniciach vydaných 25 rôznych výtlačkov.

6. INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

VK TTSK mali v roku 2020 k dispozícii spolu 264 (-18) počítačov s pripojením na internet pre verejnosť. Napriek tomu, že za predošlé dva roky evidujeme mierny nárast počítačov s pripojením na internet, záujem zo strany používateľov knižníc o tento druh služby postupne klesá, čo dokazuje aj zníženie počtu počítačov s pripojením na internet v roku 2020. Informačné technológie však budú mať vo verejných knižniciach vždy svoje opodstatnenie. Využiť WiFi pripojenie majú používatelia možnosť v 60 (+1) VK TTSK. Informácie o svojich službách na webe sprístupňuje spolu 80 (-2) verejných knižníc. Na odbornú evidenciu využíva knižnično-informačné systémy spolu 42 verejných knižníc, z toho 4 regionálne knižnice, 11 mestských knižníc, 7 profesionalizovaných knižníc a 20 neprofesionalizovaných knižníc. Medzi najčastejšie používané knižnično-informačné systémy patria KIS3G, MaSK, Clavius a DaVinci. Online katalógom disponuje 13 knižníc.

7. ZAMESTNANCI A HOSPODÁRENIE

Vo VK TTSK pracovalo v roku 2020 spolu 140,49 (+13,93) zamestnancov (prepočítane) vykonávajúcich knihovnícke činnosti a 24,66 (-20,93) osôb (prepočítane), s ktorými bola uzavretá dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.

Údaje o hospodárení knižníc neposkytli všetky verejné knižnice TTSK. V rámci týchto údajov je možné do istej miery za korektné považovať len údaje o výške finančných prostriedkov použitých na nákup knižničných fondov, údaje o poplatkoch za knižničné činnosti a iné výnosy, dary a granty, ktoré pracovníci knižníc môžu uvádzať z vlastných evidencií.

Tak ako po minulé roky, aj pre rok 2020 bolo možné požiadať o dotáciu z Fondu na podporu umenia. V roku 2020 mohli verejné knižnice podávať žiadosti v troch podprogramoch. Podporených bolo 32 žiadostí verejných knižníc TTSK v celkovej hodnote 165 350 €. V podprograme 5.1.3 Podujatia, vzdelávacie aktivity a odborná činnosť knižníc bolo podporených 8 žiadostí v celkovej hodnote 33 000 €. V podprograme 5.1.4 Akvizícia knižníc bolo podporených 24 žiadostí v celkovej hodnote 132 350 €. Okrem RKK a RK získalo dotáciu na nákup kníh len 8 mestských a 12 obecných knižníc TTSK. V roku 2020 poskytol Fond na podporu umenia dotáciu bez spoluúčasti žiadateľa, aby podporil knižnice v pandemických časoch. *

V roku 2020 použili verejné knižnice TTSK na nákup knižničných fondov spolu 218 053 €, čo je o 41 287 € menej ako v roku 2019. Nárast v tomto ukazovateli vykázali 2 okresy a to Galanta (+4 798 €) a okres Piešťany (+4 451 €). Pokles zaevidovali verejné knižnice piatich okresov. Najvýraznejší pokles finančných prostriedkov na nákup kníh vykázali knižnice v okrese Trnava (-21 867 €) a v okrese Dunajská Streda (-15 156 €). (Tabuľka č. 8)

Z celkovej sumy na nákup knižničného fondu získalo 24 verejných knižníc TTSK 132 350 € formou dotácie z Fondu na podporu umenia*.

Z celkového počtu 143 fungujúcich knižníc nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu 52 knižníc (36,36 % z počtu fungujúcich knižníc), čo je o 10 knižníc menej ako v roku 2019. Najviac finančných prostriedkov na nákup knižničných fondov mali v roku 2020 k dispozícii regionálna krajská knižnica, mestské knižnice a regionálne knižnice. Suma použitá na nákup knižničných fondov v mestských knižniciach TTSK sa pohybovala od 117 € až do 23 302 €, pričom suma nižšia ako 2 000 € bola pridelená štyrom mestským knižniciam.

V sieti obecných profesionalizovaných knižníc bola na nákup knižničných fondov použitá suma 5 747 € (-812 €). Najhoršia situácia v dopĺňovaní fondov verejných knižníc TTSK naďalej pretrváva v sieti neprofesionalizovaných knižníc. 48 knižníc v rámci tejto siete, čo je

41,74 % fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, nemalo k dispozícii žiadne finančné prostriedky na nákup knižničných fondov. 49 knižníc použilo sumu do 399 €, 8 knižníc sumu v rozpätí 400 € až 650 € a 35 knižníc malo k dispozícii sumu vyššiu ako 650 €.

V rámci poplatkov za knižničné činnosti získali VK TTSK v sledovanom období 68 005 (-15 555 €). Tento údaj uviedlo z celkového počtu fungujúcich knižníc 70 knižníc (-6). Treba však zdôrazniť, že väčšina obecných knižníc od svojich používateľov nevyberá žiadne poplatky, alebo len symbolickú sumu. V sieti obecných neprofesionalizovaných knižníc získali obecné knižnice za knižničné činnosti sumu 1 965 € (-255).

Údaje o príjmoch (výnosoch) a nákladoch na hlavnú činnosť uviedlo spolu 151 knižníc (+7). Príjmy dosiahli celkovú hodnotu 3 561 407 € (+131 479 €), náklady na hlavnú činnosť 3 465 186 € (+213 307 €). Na tomto mieste treba skonštatovať, že získavanie údajov o hospodárení obecných knižníc, ktorých zriaďovateľom je obec, bolo aj v minulosti problematické. Vo väčšine knižníc údaje nezahŕňajú náklady na prevádzku knižníc, mzdu alebo odmenu pre knihovníka, prípadne iné účtovné položky.

V roku 2020 nadobudli platnosť aj nové štandardy pre verejné knižnice, ktoré sa rozšírili aj o nové merné ukazovatele. Pribudli napríklad hodnoty pre vzdelávanie knihovníkov, veľkosť knižnice v metroch štvorcových či poskytovanie online katalógu.

V TTSK sa knihovníci v roku 2020 vzdelávali 697 hodín, pričom najviac vzdelávacích hodín vykázali pracovníci v okrese Galanta (441 hodín).

Priestory pre čitateľov vo verejných knižniciach TTSK zaberajú 15 101 m² a online katalógom disponuje 13 knižníc, čo je len 9 % z fungujúcich knižníc v TTSK.

Rok 2020 bol naozaj špecifický a pre mnohé merné ukazovatele veľmi kritický. Ako sme už spomínali, knižnice sa stretávali s nedostatkom financií nielen na nákup kníh, ale i na hygienické opatrenia pre knihovníkov, či čitateľov. Rok 2020 postihla pandémia koronavírusu všetky merné ukazovatele VK TTSK. Pokles hodnôt sa vyskytol vo všetkých oblastiach. Najviac však postihol v roku 2020 VK TTSK pokles návštevnosti používateľov, a to aj v počte registrovaných používateľov a aj v počte výpožičiek.

---

* Údaje získané zo zverejneného Rozhodnutia riaditeľa Fondu na podporu umenia výzva č. 4/2020 a výzva č. 10/2020

Názov: Verejné knižnice Trnavského samosprávneho kraja v roku 2020
Zodpovedný redaktor: Pavol Tomašovič
Spracovala: Míriam Danková
Vydala: Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Zriaďovateľ: Trnavský samosprávny kraj
Rok vydania: 2021
Rozsah: 15 s.
ISBN: 978 – 80 – 88695 – 75 – 2